

Een ouwe bramesprinkhaan

Op 23 juli vond ik dit jaar voor het eerst bramesprinkhanen. Tijdens een inventarisatie in Noordoost-Brabant, in de buurt van Boxmeer, zat een klein aantal mannetjes te sjirpen in een slootkant. Een van de dieren heb ik meegenomen naar huis en in een terrarium met een laag tuinaarde in de huiskamer gezet. Schijven appel en ander gesneden fruit diende als voer. Omdat Ingrisch (1976) vermeldt dat *P. griseoptera* omnivoor is en ook dierlijk voedsel eet, verwacht ik dat ook de larven en eieren van de rond het fruit talrijk aanwezige fruitvliegjes gegeten werden.

De bramesprinkhaan overleed op 22 oktober, hij had bijna drie maanden (92 dagen) geleefd. Omdat dit me erg lang leek voor een sprinkhaan, heb ik de beschikbare literatuur doorzocht om te zien of ik informatie kon vinden over de levensduur van sprinkhanen.

Er zijn weinig concrete gegevens te vinden over dit onderwerp. Uvarov (1966) wijdt een paragraaf aan de levensduur van volwassen sprinkhanen. Hij maakt duidelijk dat onderscheid gemaakt moet worden tussen metingen in het laboratorium en metingen in de natuur. Dieren leven in het lab meestal veel langer dan in de natuur.

De leeftijd die volwassen sprinkhanen kunnen bereiken wordt voor een belangrijk deel bepaald door de cyclus van de soort. De meeste Nederlandse soorten overwinteren als ei, waardoor de potentiële leeftijd van de imago's natuurlijk al sterk beperkt wordt. Soorten die als imago de winter (of in tropische landen, de droge periode) doorkomen leven per definitie langer.

De voedselkwaliteit en -kwantiteit blijken, logischerwijs, belangrijke factoren in de overleving te zijn. Verder is de koppeling met de reproductie relevant. Deze kan als volgt samengevat worden: hoe meer voortplanting, hoe korter het leven. Mannetjes en wijfjes verschillen vaak sterk in levensduur, maar hierin is geen algemene trend te vinden. Soms leven de mannetjes langer, soms de vrouwtjes.

Zoals verwacht is van de schadelijke soorten meer bekend dan van onze soorten. Richards & Waloff (1954) presenteren (laboratorium-)onderzoek aan vrouwtjes van een tiental Britse Acrididae. Gemiddeld leven de vrouwtjes van de meeste soorten tussen de 40 en 50 dagen. De langstlevende individuen behoorden tot *Chorthippus brunneus* (86 dagen) en *C. parallelus* (85 dagen). Dit waren overigens ook de soorten met de

meeste spreiding in levensduur.

Van de sabelsprinkhanen vond alleen gegevens van *Leptophyes punctatissima* en *Ephippiger ephippiger*. Deura & Hartley (1990) hebben eiafzet-proeven gedaan met *L. punctatissima* onder semi-natuurlijke omstandigheden. Hoewel ze geen concrete gegevens leveren, veronderstellen ze dat de imago's gemiddeld niet langer dan 1 maand zullen leven. Braun (1989; in: Niehuis, 1991) noemt als gemiddelde levensduur (in de natuur) 47 bij de mannetjes en 26 bij de vrouwtjes. Lederer (1961; in Niehuis, 1991) vermeldt dat *E. ephippiger* in gevangenschap tot in januari in leven te houden is.

Er blijkt al met al weinig bekend te zijn over de levensduur van de Nederlandse soorten. De waarneming van Lederer duidt er op dat de drie maanden die mijn bramesprinkhaan leefde niet uitzonderlijk zijn. Blijkbaar vormen een gevarieerd dieet, beschutting tegen regen en kou en geen sex de garantie voor een lang en zorgeloos leven.

literatuur

- Braun, R., 1989. Etho-ökologische Freilanduntersuchungen an der Westlichen Steppensattelschrecke (*Ephippiger ephippiger vitium* Serv.) in der Nordpfalz. (ongepubliceerde doctoraalstudie Univ. Kaiserslautern)
- Deura, K. & J.C. Hartley, 1990. Egg laying behaviour of the bush cricket *Leptophyes punctatissima*. The Entomologist 109: 100-105
- Ingrisch, S., 1976. Vergleichende Untersuchungen zum Nahrungsspektrum mitteleuropäischer Laubheuschrecken (Saltatoria: Tettigoniidae). Ent. Zeit. 86: 217-224
- Lederer, G., 1961. Die Tierwelt des Mittelrheingebietes. Entomologische Zeitschrift 71: 261-276
- Niehuis, M., 1991. Ergebnisse aus drei Artenschutzprojekten 'Heuschrecken' (Orthoptera: Saltatoria). Fauna Flora Rheinland-Pfalz 6: 335-552
- Richards, O.W. & N. Waloff, 1954. Studies on the biology and population dynamics of British grasshoppers. Anti-Locust Bulletin 17: 1-188
- Uvarov, B., 1966. Grasshoppers and locusts, vol. 1. London: Cambridge University Press, 481 p.

R. Kleukers
EIS-Nederland
postbus 9517
2300 RA Leiden